

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ

Зоряна Стефанишин

*Львівський державний університет
фізичної культури імені Івана Боберського*

Анотація. Проаналізовано геоінформаційні технології як складник рекреаційно-туристичної діяльності національних природних парків. Особливу увагу приділено визначенню потенційних можливостей застосування геоінформаційних технологій для розвитку туризму та рекреації на території національних природних парків. Розкрито основні переваги впровадження та використання геоінформаційних технологій для планування рекреаційно-туристичної діяльності на території природно-заповідного фонду України.

Ключові слова: геоінформаційні-технології, рекреаційно-туристична діяльність, національні природні парки.

Abstract. The article considers the geoinformation technologies as a part of in the recreational and tourist activities of national natural parks. Particular attention is paid to the identification of some opportunities for the use of geoinformation technologies for the development of tourism and recreation in the parks. The main advantages of the implementation and use of GIS technologies for planning recreational and tourist activities on the territory of the Nature Reserve Fund of Ukraine are revealed.

Key words: GIS-technologies, recreational and tourist activities, national natural parks.

Постановка проблеми. У теперішній час дедалі важливим під час розв'язання рекреаційно-туристичних питань на територіях природоохоронного значення є організація інформаційного забезпечення та логічне обґрунтування завдань і процедур щодо оброблення інформації, які реалізують за допомогою геоінформаційних технологій. Водночас відбувається сумісне використання картографічних і географічних методів, а також математичних моделей. Основну мету такого завдання спрямовано на отримання нових карт оцінювального характеру, що дає змогу оперативно обробляти значну кількість необхідної інформації для сучасного туриста.

З урахуванням просторового аспекту і стану рекреаційно-туристичної діяльності дуже перспективним є застосування сучасних геоінформаційних технологій, а для територій, що володіють унікальним природним потенціалом, важливим є розроблення геоінформаційних систем.

Мета – проаналізувати сутність застосування геоінформаційних технологій у рекреаційно-туристичній діяльності національних природних парків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання про можливість використання інформаційних технологій в сфері туризму висвітлені в низці праць українських та іноземних учених, серед них Г. Багієв, А. Виноградов, А. Дурович, В. Квартальнов, М. Морозов, С. Мельниченко, Є. Ромат, М. Скопень, Т. Ткаченко, В. Худоба та інші [2]. Разом з тим недостатньо вивченими залишаються можливості використання сучасних інформаційних технологій для територій природоохоронного значення.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного управління рекреаційною і туристичною діяльністю на територіях національних природних парків потрібно розробити й ефективно використовувати орієнтовану на рекреацію геоінформаційних систем (ГІС). Оскільки ефективно управляти означає швидко й оптимально розв'язувати проблеми, які виникають у конкретній ситуації, на основі її аналізу і прогнозування та обробки значної кількості інформації. А саме ГІС дають змогу містити базу (довготривалу) інформацію, що швидко змінюється, для розв'язання рекреаційно-туристичних питань та проблем на території національних природних парків. Така інформація може оновлюватися, бути достовірною, містити різноманітні тематичні шари.

Крім того, орієнтована на рекреацію та туризм ГІС виконує різноманітні завдання, основними з яких є такі:

- швидкий пошук необхідної інформації по інфраструктурі (наявність і кількість підприємств розміщення та харчування, наявність вільних місць,);
- наявність історико-культурних об'єктів – театрів, музеїв, церков тощо;
- пошук транспортних підприємств, зокрема станцій обслуговування;
- оптимізація маршруту та відпрацювання особливості орієнтування за способом пересування в різних видах туризму, для різного рівня складності та фізичної підготовки;
- розрахунок відстаней і термінів за маршрутом, тобто допомога в розробленні програми туру або екскурсії;

- пошук ділянок для проведення спортивних змагань, квестів, зльотів, розташування таборів тощо;
- упровадження сучасних транспортних інформаційних та навігаційних систем, включаючи супутникові засоби ідентифікації розміщення транспортних засобів;
- забезпечення безпеки туристів на маршруті за допомогою GPS-технологій;
- маркування туристичних планів, туристичних (пішохідних і велосипедних) маршрутів з використанням цифрових електронних карт.

Таким чином, ГС можуть допомогти скрізь, де використовують просторову інформацію та інформацію про об'єкти, що перебувають у певних місцях простору [1].

Тож розроблення ГС для національних природних парків прискорить розвиток рекреаційно-туристичної діяльності (у межах функціонального зонування природоохоронних територій); допоможе скоротити час отримання відповідей на запити туристів; виокремить території, придатні для необхідних заходів; прокладе туристичні маршрути різного рівня складності та виявить взаємозв'язки між різними параметрами (наприклад, ґрунтами, кліматом тощо). Окрім цього, необхідно пам'ятати, що розвиток рекреаційно-туристичної діяльності на території національних природних парків передбачає максимальне використання природних та історико-культурних можливостей територій, а також інфраструктури виробничої та невиробничої сфери економіки, адміністративно-територіального поділу з урахуванням вимог природокористування та охорони навколишнього середовища [3].

Для створення рекреаційно-туристичної геоінформаційної системи національних природних парків потрібно об'єднати зусилля всіх зацікавлених сторін, це необхідно для створення відповідної бази даних, постійної підтримки її актуальності і відповідності дійсності.

На сьогодні геоінформаційні системи є найбільш ефективним інструментом пізнання й опису природного середовища, що постійно змінюється. Ці системи використовують для розв'язання багатьох практичних завдань, серед яких рекреаційно-туристичні, пов'язані, так чи інакше, з просторово-розподільними даними, які використовують для забезпечення дбайливого ставлення та стійкого розвитку територій національних природних парків. Геоінформаційні системи можна використовувати в різних сферах, як аналіз даних екологічного моніторингу; створення цифрових карт, що демонструють стан навколишнього середовища; аналіз змін, що відбулися в досліджу-

ваному регіоні; прогнозування наслідків ухвалення тих або інших господарських рішень [4].

Висновок. Створення геоінформаційних систем для рекреаційно-туристичної діяльності на території національних природних парків матиме однозначно позитивний вплив, адже дасть змогу цілісно зберігати, вносити зміни, аналізувати та контролювати всі процеси, явища та систематизувати інформацію. Сучасна геоінформаційна система може стати єдиною точкою доступу до усієї інформації про статус, режим, належність, географічне положення, наявність інфраструктури, природних ресурсів чи об'єктів історико-культурної спадщини, а також їхні характеристики та забезпечити безперервний доступ до інформації для усіх охочих.

Список використаних джерел

1. Геоінформаційні системи в екології : метод. реком. з практ. і самост. занять в середовищі Mapinfo / [уклад.: Д.Ю. Артеменко, Д.І. Петренко, О.В. Нестеренко, Р.В. Кісільов] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. с.-г. машинобуд. – Кропивницький : ЦНТУ, 2019.
2. Скопень М.М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі / Скопень М.М. – Київ : Кондор, 2005.
3. Худоба В.В. Проектування туристичних маршрутів на території НПП «Сколівські Бескиди» / В.В. Худоба, Л.О. Тимошенко, З.Р. Руминська // Географія та туризм : наук. зб. – Київ, 2016. – Вип. 36.
4. Фоменко Н. Рекреаційні ресурси та курортологія / Н. Фоменко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007.